

Bèla bòcia, Marco!

La nutézzia al l'â dè al Carlén e la sunèva zîrca acsé: *“Ritrovato in Appennino un elmo romano in ottimo stato di conservazione”*. A catèrel l'é stè un funzaròl che, sóbbit, l'â dè la nutézzia ala stanpa, cunsgnànd pò *il prezioso reperto alle autorità*.

Marco Càrpani l'é un profesàur ed Bèli Èrt in pensiàn e l'é anc un bravéssum espèrt dla stòria e di monumént bulgnîs: mé, in cunfrànt a ló a sà un ignurantâz! Marco l'é anc un mî amîg e anc se i nûster cugnóm i s arvîsen, a n sà brîsa parént. Mé a dégg sànpèr che nuèter dû a sà separè da un azànt: mé a fâg Carpani e ló invèzi Càrpani. Però a sà nèd in dû paîs in un zèrt sàns “gemî”: mé a Bùdri e ló a San Zvàn.

Un'ètra qualité ed Marco l'é qualla d'avair - cum as dîs - dâu man d'ôr: al dsaggna, al sculpéss, al mudèla la tèra craida. E al lavâura i metâl...

Ècco, i metâl. Avî da stèr a savair che zîrca trânt'ân fâ, in st manter ch' l' èra in fèri con la sò famajja in Apenén, dal pèrt ed Baragâza, tajànd e smartlând una lâstra d' utân al mité insàmm un elmàtt da suldè antîg, che i sù fiù i adruvénn par zughèr ala guèra. Mo una vòlta i turnénn in cà sànta l' elmàtt, ch' l' èra stè pèrs in mèz al bòsc e ch' al fò catè zîrca trânt'ân dâpp da cal famâus funzaròl...

Al rèst l'é stòria e sti dé.

Dâpp avoir lèt la nutézzia int al Carlén e, sàuratòtt, dâpp avoir vést la fotografî *del prezioso reperto meravigliosamente conservato*, Marco al s' é sintó in d'vair ed dîr cum àli èren andè àl còs

Ed sicûr par cal funzaròl e anc pr i espèrt la srà stè una delusiàn, mé invèzi ai ò ridó cme un baldén e ai ò telefonè a Marco par dîri – scarzànd – che par st' ètr'ân bisâggna ch' al stròlga un èter schêrz, ala *“Amici miei”* o cme àl tèsst ed *Modigliani*, pr intàndres. Magâra a psàn pinsèri insàmm, dand la nutézzia – pr esànpi – d' avoir catè int al Navèlli la tèsta dal *Loricato di Bologna* o la zanatta da vâsscuv ed San Ptronì!

Vlîv savair cus l' é al *Loricato*? Ah, l' é còmda avoir l'âcua in cà...

F. C.

La Fajéina

Òcio ai trufadûr! Puliziût, Carabinîr e Pulisimàn, al de d' incû i s' arcmanden spass ed stèr ins qualla parché ai é un mócc' ed maramàn ch' i van in gîr par freghèr la zànt e fèri só di gòbbi. Acsé, zarcànd ed dèri sànpèr a mànt e pinsànd ai trufadûr d' una vòlta, a m' sànt suvgnó ed Lurànz Paláz (*Lorenzo Palazzi*) détt *“La Fajéina”*.

Stè sugèt, ai prémm dal Novzànt al stèva ed cà int i Mirasûl e int al sò *“amstîr”* l' èra un canpiàn, tant da dvintèr famâus in tóttla Bulâggna. Par l' urdinèri l' arivèva d' âura ed freghèr chi vgnèva da fòra ví, parché dai zitadén l' èra bèle cgnusó e inción l' arèv fât di intarès con ló. Ècco socuànt esèmpi dla sò *“bravitó”*.

Un dé ed marchè in Piazzòla, al s' fè dèr una capâra da un canpagnòl ed Bazàn par vandri... la Muntagnòla. La fazannda la i andè léssa, parché a l' déss al avintâur: *«Sta tèra l' é tóttla la mî fòra che al monumânt, parché cal pzulén dóvv i l' an tirè só l' é stè un regâl ed mî pèder ala Cmóina. Mo mé a sànt avanzè padràn ed tótt al rèst»*. Al bazanais al paghé la capâra e Lurànz... a t' salut!

Un'ètra vòlta la véttima la fò un calzulèr. La Fajéina l' inprumité a un cínno catè par strè ed regalèri un pèr ed schèrp nòvi. Insàmm al ragazén l'

andé in piâza int una butaiga da schèrp, al dlizé un pèr ed fangâusi pr al ragazòl e un èter da lússò par ló. Al mumànt ed paghèr, al galantòmen schèrs al déss: *«Bòja dla pàja, a m' sànt dscurdè al catuén a cà. Pòc mèl, a stâg qué a dû pàs, a v' làs qué mî fiòl e a tâuren sóbbit par paghèr»*. Naturalmànt ed Lurànz gnanc pió l' insaggna. L' ùltma la s' pòl lèzer int la *Gazzetta dell'Emilia* dal zènc ed mèrz dal 1907. Lurànz l' èra ala Pòrta ed San Mâmel; quand al véstt arivèr un cuntadén ed Runcrî con in man dû bî capón, al dmandé:

- *Èni da vândder?*

- *Soncamé! I vlîv cunprèr?*

- *Mé nâ, mo a cgnóss chi i zairca e al pòl paghèri pulíd. Vgní mò con mé.*

Al cundusé al cuntadén int una farmazî lé atais e al déss int un' uraccia dal farmazéssta: *«Ste mî amîg l' é amalè ed muròid e al vrèv fères medghèr da un dutâur, mo al s' vargâggna dal sò mèl»*.

Al spzièl l' arspundé: *«A i apâns mé, qué a mûr ai é l' anbulatòri d' un brèv dutâur e a i spièg incòsa mé»*. Lurànz l' acunpagné al cuntadén int l' anbulatòri, digandi: *«A n' andèdi mégga dânter coi capón, la n' é brîsa educaziàn, a v' i bèd mé, stè pûr trançuéll»*. Pò al tajé la lâza coi capón ch' l' andé a vândder a un pularòl int àl Pscarî.

Al pió bèl fò quall ch' s'uzdé int l' anbulatòri.

Al dutâur, arzvo al cuntadén, al fè:

- *Sì spogli pure»*.

- *Ai ò da dsmanvèrum? Bân parché?*

- *Ò bèla, sinchenâ sànta dscrûvr al cûl cum fâghia a fèr la vîsita?*

- *Mo csa dîsel! Par vândder dû capón ai ò da dscrûvr al cûl? Quassta a n' l'ò mâi sintó!*

Quand fò capé la fazannda, sia al dutâur che al farmazéssta i fènn dâl s'gargnazè da s'maslères. Al cuntadén, invèzi, cum as pòl capîr an ridé gnanc un brislén. L' andé a dnuenzièr al fât in Questûra e cla vòlta La Fajéina al pasé socuànt dé in gajóffa.

Cum a gèva, i trufadûr i an sànpèr lavurè ala granda e se quí d' una vòlta i puntèven a un pèr ed schèrp, a dû capón o a un quâi, quí dal dé d' incû i én dimónndi pió specializè. Stè bân in uraccia!

Šbraghirén

Al lîber dal Paradîs

Incû ai ò fât quall ch'l arêv da fêr ògni brêv pèder, ai ò purtè mî fiôl a fêr un gîr par la nôstra bèla Bulâggna. Adêsa a sãn int la Piâza dal Žigânt e a sãn drî a fêri da vadder al Palâz dal Rà Ênzo spiegandi al parché ed cal nômm, parché mâi la parsunî d un "nemîg" la séppa stè acsé sintó dai bulgnîs al pónt che cal palâz, anc s'l é stè mudifichè divêrsi vòlt, dâpp a sèt sêcol e mèz al pôrta anc al só nômm. A i cânt che i Bulgnîs, dal 1249, i cazénn la pèga ai Mudnîs e al esêrzit dl inperadâur int la batâglia ed Fosêlta. Al fô in cl'ucasiân che Ênzo, ch'l éra al fiôl dl inperadâur Fedrîg quall di Dû, al fô fât parsunîr, purtè in zitè incadnè e pò asrè int al Palâz.

E la mî fantasî, cunpâgna una mâchina dal tânp, la m pôrta a cal períod.

A sãn un servidâur e a lavâur, da bûr a bûr, pr al mî padrân int i canp e int âl stâl, in canbi d un pôc ed magnèr e d una coccia ed pâja par durmîr socuanti âur par nôt. Da divêrs ân tótti âl matén al'èlba al padrân l um manda in zitè con na caratta par purtèr chèren, lât, verdûra e frûta al presîdi militèr dal Palâz Nôv. Una guèrdia la vén sãnper a controlèr la ròba, prémma che mé a dscârga âl panîri, anc se ai ò bèle subé di èter cuntròl lóng ala strè, sâuratótt quand a vâg dânter ala mûra pasând sâtta al vultân ed strâ San Vidèl. Al stass cuntròl, che a mé l um pèr inóttîl, quand a vâg ví con âl panîri vûdi.

Ai ò sintó a dîr che int al palâz ai é un furastîr inpurant, e che tótt cal bân d Idío l é destinè a ló. Mé a sãn sâul un servidâur, a n sò gnînta ed quall ch'ai câpita in zitè, ai ò sâul da fêr quall ch'l um vén urdnè. Mo un dé, st mânter che con la caratta a fâg al sòlit gîr, a m cât in mèz a una gran móccia ed zânt ch'i fan la mî stassa strè. I um dîsen ch'a sãn lébber, che la Cmónna ed Bulâggna l'â méss fôra un edétt par proclamèr che nuèter a n sãn pió ed proprietè di nûster padrón e che a psãn andèr in dóvv a vlân.

-Anca mé?

-Anca té!

Mo in dóvv pòsia mâi andèr dâpp avair dscarghè la ròba al Palâz Nôv, s'a n pòs pió turnèr a cà? I suldè dal Palâz, ch'a cgnóss ormâi da tant tânp,

i um dan la drétta: a dezîd ed fêrum ingagèr insâmm a lâur. Acsé anca mé ai ò psò cgnósser al furastîr inpurant che par tant ân ai ò contribuè a dèri da magnèr. Ló al m à ciapè in senpatî e al dmanda spass ed mé, al vòl un quelcdón ch'l ascâulta âl sâu canzunâtt malincónichi, ón par psairi cuntèr la grandazza dal sò pasè, par dîri che un dé sò pèder l inperadâur al vgnarà a liberèrel. Mo quasst an srà mâi.

Mé in cal mânter ai ò cgnusó una brêva ragâza, una lavandèra, a m sãn spusè e ai ò avó di fiû. Fiû nêd lébber e brîsa sêrúv dla glêba cunpâgna mé. E s'a sãn lébber nuèter, puvrétt e ignurânt, se, cómm ai ò sintó a dîr, i nûster nômm i én scrétt in vatta a un lîber ciamè *Liber Paradisus*, parché èl da vanzèr parsunîr un rà, un'anma nòbil e sensébbil? Acsé am vén la vójja ed dèri una man par fèrel turnèr in libartè. E quand, dnanz al mî pòst ed guèrdia, ai pâsa al lavandèr, ch'l é al padrân ed mî mujêr, con in vatta al spâl la sòlita zêrla con la biancarî da lavèr, a m dscòrd ed guardèri dânter.

Solamânt al dé dâpp i s én adè che al parsunîr l é scapè, mo l é tròp tèrd. L âurden, par nuèter suldè, l é d an dîr gnînta a inción, int al Palâz incôsa l à da andèr d lóng cunpâgna prémma, al srêv un smâc tròp grand s'as savéss che Ênzo l à tajè la lâza.

I strادلén scûr dla zitè i arénn tgnó ardupè par sãnper al segrèt dal Rà Ênzo.

Al sâul al zûga coi spisâi dla funtèna dal Žigânt, st mânter che i turéssta i scâten fòto e *selfie*.

-*Andaggna, pupà?*- mî fiôl l um tîra la man.

-*Sé, scûsum. Ai éra drî a fêr un viâz int al tânp e a pruvèr ed mudèr la stòria!*

La Nócchia d Bastèl

Ai éra una vòlta...

Socuânt dé fà, ai ò lèt un artéccuel ch'al mitèva in guèrdia la zânt dai peréccuel d infeziân ch'i s arpiâten in cà, sâuratótt in cusénna: int i tulîr, i cucèr ed lagn, âl spâng, i burâz. Ecco, i burâz ! L é stè pinsând pròpi a quî che lé ch'am é vgnó in amânt un burâz dimónndi particolèr e alâura ai ò fât bâcca da rédder pinsând a tótt chi cunséi.

Ivo Passarini

Al grinbèl dla nòna.

Par prémma còsa al grinbèl dla nòna al sarvèva par prutèzer i ftièri ch'la purtèva par d sâtta, e pò:

al le druvèva cme un guant par cavèr fôra la padèla bujânta dal fâuren, con la taurta ed mail, e pugèrta in vatta al bancalâtt dla fnèstra pr arsurèrta;

al sarvèva par sughèr âl lègrum ai cínno e, in zèrti ucasiân, par dèri ví ala barûsla o ala candaila dal nès;

al sarvèva par trasportèr âli ôv dal nîd e, zèrti vòlt, anc i pipièn;

quand l éra fradd, la nòna al s'l arvujèva intâuren al brâza;

l éra al grinbèl ch'al trasportèva âl patèt ancâura péri ni ed tèra e i fâsadén ed laggna pr inpièr al fûg;

al sarvèva da vintaròla par môver l'âria sâura la brès int la fûga;

dal ôrt al purtèva in cusénna i urtâg' e ala fén dla stasân al sarvèva par cójjer âl mail o âl pair d in tèra, anc qualli un pô tâtchi;

se al inpruvîs ai arivèva un quèlc furastîr, svèlta cme una sajatta l'adruvèva al sò vèc' grinbèl par dèr zâ la pállver d in vatta ala tèvla ed cusénna e pò dâpp al sarvèva da nascundèlli pr i cínno témmid e vargugnûs;

quand la nòna al le svintlèva da stèr dnanz al óss ed cà l éra al segnèl par chi òmen in mèz ai canp: *A tèvla!*

Maurizio Registri

Inciòn cínno l à mai ciapè una malafì o un'infeziàn dal grinbèl dla nòna. L à ciapè un quel dimónndi pió inpurtànt, un quel ch'al n à brîsa prèzi: tòtt l amàur dal mând!l

I. P.

L uriginèl in itagliàn al l à mandè Ivo Passarini, che a ringràzi.
(trad. in bulgnais ed Fàusto Carpan)

La maratona di inbarièg

Fòra dala pòrta ed Galîra, int la Maranaisa (*), däntr al'ustarî dla Staziàn ed Gússto Pasarén sóbbit zà dal pânt, int i prémm ân dal novzânt, una scuèdra ed sburdlón i urganizènn una gâra a pî ch'la fó cåursa par trî o quâtr ân drî a fila. L idè la véns a trî amîg che tòtti àl sîr, par stèr insàmm, i andèven in cl'ustarî famàusa in tótta la Bulgnéina. Ponpéo, Tugnén e Zisàròt i n strulghènn ónna bèla: urganizèr una cåursa dala Maranaisa ala Pscaròla e artàuren, con l òblig ògni zenczânt mèter ed bàvver un bichiròt ed vén.

I trî urganizadûr i s mitènn sóbbit dala pèrt di ptón, utgnànd la matèria prémma da quall che al dé d incû al s ciâma *sponsor*. Gússto l òst, ch'ai regalé quâter zucón d un barlitàn ch'an riusèva brîsa a vànnder, parché l èra un vén râss dla Bâsa Itâglia un pô sgarbè, ch'l andèva pôc parché ai n bastèva dû scalfètt par mandèrt a ganb al'âria. A cal pònt che lé ai vanzèva da mètter zà àl raiguel dla cåursa, pinsèr ai prèmi pr i prémm trî, utgnîr al parmàs dala fòrza pòbblica e spargujèr lé d atàuren di cartî fât a man, con la dèta dla gâra.

I cartî i fónn scrètt da Ponpéo ch'l èra l inteletuèl dal grópp:

“Domenica 1° Aprile, alle ore 15, si correrà la grande Maratona del Vino con partenza davanti all'Osteria Della Stazione. Il percorso da via Carracci alla Pescarola e ritorno, sarà interrotto ogni cinquecento metri dalla bevuta di un bicchiere di vino, che verrà generosamente offerto dalla ditta Augusto Passerini. La giuria controllerà che i concorrenti si conformino alle regole della gara. Il costo della partecipazione alla corsa sarà di Lire una. Ricchi premi ai primi tre arrivati.”

I cunprènn a bân prèzi, dala butaiga d un lardaròl, un parsótt con un puntén ed taròl, da destinèr al prémm arivè. Pr al secànd ed al tèrz prèmi i andènn da un pastàur dal Trabb, a cunprèr di

furmâi ancåura da stasunèr. Al brigadîr di carabinîr, prémma al s maravié parché an avèva mâi sintó un lavurîr cunpâgn, mo dâpp avoir fât bâcca da rèdder al gé:

- *Va bbuono, ma ricordatevi, gnénte caciara!*

Tugnén e Zisàròt i èren sänper in lòta con tòtt chi inbariagût ch'i avèven la pretaiša d èser iscrètt par psair bàvver a óffa, mo cla liratta par l'iscriziàn l'èra una bèla barîra.

Dû dé prémma dla gâra, i avèven bèle arzvo trântadâu dmand ed partezipaziàn: un suzès inprevésst! Stra i cuncurènt ai n èra anc trî dla *“Sempre Avanti”* ed Curdgèla, ch'i èren di atlèta e sänza fâl i s srènn purtè a cà i prémm trî prèmi. Ai n èra anc èter òt o diš ch'i dèven fidózzia, con Padèla ch l èra al canpiàn dl ustarî dla Staziàn, pr al rèst quî ch'ai armagnèva i fèven pinsèr pió a däl spóggn che a di curidûr. I trî amîg i riusènn, stra däl parsân fidè, a dlîzer òt gióddiz da mètter drî ai tavlén par fèr respetèr al regolamânt ai atlèta.

Fenalmânt al gran dé l arivé e una móccia ed zânt i s èren spargujè pr al percåurs, pió che èter asvén ai tavlén däl bvûd, par vâdder cla gâra stranpalè. Ponpéo, ch l èra al pió prâtic, al purtè in vatta a una bròza quâter tavlén con i quâter zucón dal barlitàn e di bichîr, pò al mité lé ed banda a ògni tavlén dû gióddiz, par cuntrolèr ch'an i fòss brîsa quelcdón ch'al fèss al cenâchi. Tugnén e Zisàròt i tachènn i nómmer ed chèrta int àl majàtt di curidûr con däl spèll da bèglia e i dénn al vî ala cåursa con un supiòt int un stufilén da chèp staziàn.

In quènn'g' o sagg' i partènn cme däl stiuptè e in pôc tänp i arivènn in fila ala prémma staziàn. Ai fó un pô d sgunbèi, mo tòtt quant i mandènn zà un bèl bichiràn ed vén. Al pòbblic al sbatèva àl man a tòtt con un gran spîrit spurtív. Al grópp al s èra slungchè e al arív dal secànd tavlén i èren vanzè in sî. Èter bichîr, èter zenczânt mèter e vî acsè fén ala Pscaròla, dóvv però al barlitàn al taché a picèr in tèsta.

I prémm i tachènn a andèr pió pian e Padèla e èter dû o trî i s fènn un pô pió satta.

...Ancåura bichîr ed vén e strè da fèr ed cåursa...

Al pèr acsè, mo a córrer, al stâmmg al vgnèva saguajè mandànd i fómmd dl èlcol ala tèsta, e i miür, pôc ala vòlta, i fónn méss fòra cunbatimânt. An èra

pió questiàn d èser di atlèta, bsugnèva èser di inbariagût e Padèla l avèva tòtti àl chèrt in raigla par vénzer al cunfrânt con chi zuvnut con al stâmmg arbaltè e, sänza fèr una gran fadîga, al riusé a arivèr prémm a man bâsi.

Dâpp d avoir tajè al traguèrd l andé dänter al'ustarî dóvv, par sgrandigèr, al bvé un grapén ala salût ed Gússto al padrunâz: l èra pròpi una ciâvga.

Con al suzès ed cla prémma manifestaziàn, i trî amîg i dezidènn d ingrandîr al gîr, tulând dänter di èter sòzi, mo però i fènn un bûs int l'âcua, parché i nûv arivè, ch'i fèven pèrt ed dâu o trai balòti difarânti, i tachènn a litighèr stra d làur.

Int al gîr ed dû o trî ân, i carabinîr i n dénn pió al parmàs par la cåursa parché, cla senpâtica gâra spurtîva con däl bvûd ublighè, l èra dvintè una scûsa par scadnèr di batbói stra i tifûs di curidûr, mitànd in alèrum la chèlma dal quartîr.

Acsé, par cåulpa ed pûc dsgraziè, Bulâggna la pirdé la pusibilitè ed dèrs dl'âria par la gâra pió mâta dal mând!

Renzo Bovoli

(*) L é al nómmd antîg dla vî Carracci.

La reclâm d una vòlta

L'Arte di Evocare gli Spiriti
ossia
Metodo accuratissimo per stabilire regolari e proficui rapporti col mondo invisibile

Oggi in cui lo spiritismo si è affermato con prove di fatto constatate dai più chiari scienziati, tornerà particolarmente caro questo volume che insegna ad acquistare e seguire la medianità ed a evocare gli spiriti, manifestazione questa la più interessante della nuova scienza.

Sommario delle Materie:

Azione degli spiriti	I medi
Manifestazioni spiritiche	Formazione dei medi
Tavole giranti	Parte del medio nei comunicati spiritici
Manifestazioni intelligenti	Influenza morale del medio
Liguaggio dei segni e colpi battuti	Dell'ossessione
Scrittura diretta	Identità degli spiriti
Scrittura indiretta	Delle evocazioni

Un volume L. 1.

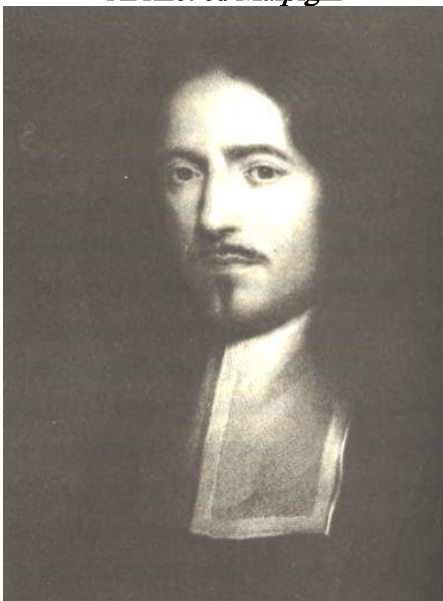
Che nuèter umàn a siâmen stè sänper di gran cardinzón al le dimàsstra al fât che anc ai dé d incû ai é dimónndi zânt ch'i van a fères fèr una “dstaiša ed chèrt lónghi” o magâra i s fan lèzer la man o i fónnd ed cafà da una quelca stròlga. Adiritûra int i giurnî e anc in televisiàn ai è di sugèt – paghè – ch'i fan àl previsiàn con l'astrologî, anc

se fiür ed sienziè i dîsen ch'âli én tótti ufèl.

In sta publizité ed pió ed zânt ân indrî (1910) però i an esagerè... Al dîs: "Oggi in cui lo spiritismo si è affermato con prove di fatto constatate dai più chiari scienziati, tornerà particolarmente caro questo volume che insegna ad acquistare e seguire la medianità ed a evocare gli spiriti, manifestazione questa la più interessante della nuova scienza."

Insâmma: lizând ste liber ón al psèva inparèr al môd ed méttres in cuntât con la pôvra nòna par fères dèr i nómmer dal lòt! E tótt quasst *per la modica spesa di L. 1 al volume...*

Sbarluciând stra vèci pàgin Âl rizèt ed Malpighi

Prémma ed Nadèl, girundlând pr al zânter, a sânc capité int al ciòster ed San Franzàss in dôvv ai èra un marcadén ed ròba usè, sâuratótt di liber. In mèz a quissti a in ò catè ón intitolè "*Consulti di Marcello Malpighi*" e acsé, spént dala curiositè, a l ò cunprè par quâter góbbi.

Malpighi (Crevalcôr 1628 – Râmma 1694) al fó ón di pió gran sienziè dal sècol XVII; profesâur dl'Universitè ed Bulagagna dal 1656, pò dâpp al fó ciamè a *Pisa* e a *Messina*. Dal 1666 al turné a Bulagagna e al vanzé qué fèn al 1690, quand al fó ciamè a Râmma par dvintèr *archiatra pontificio*, praticamânt al mèdic personèl dal pèpa Inuzânz quall di dâgg'. Cme sienziè, Malpighi al vén arcurdè pr i sù stûdi intâuren ai pulmón, ai rugnón e ala zircolaziân dal sangv. Al s interesé anc ala furmazziân di pipièn int âli òv (*De formatione pulli in ovo*).

Sânza vlair sminuîr la grandazza ed ste sienziè, che sânz'èter l é stè al pió mudèren di sù ténp, a vói trascriver qué socuânt pasâg' ed zèrti sâu rizèt e cunsèi par di amalè ed riguèrd.

A un zèrt *Ferdinando Strozzi*, ch'al sufrèva ed pudègra, ch'al srèv po' come dîr gòta, dâpp avairi dè di cunsèi genèric, ai scrèss "*Fratanto fra giorno piglierà alle volte alcune rotolette fatte con la rasatura di madreperla, avorio, corallo rosso polverizzato, occhio di granchio, ecc.*"

Un'ètra vòlta l arspundé a una léttra ed *Bernardino Ramazzini* (*) ch'al dmandèva un sò cunsèi zîrca la malatî dal protomèdic *Alberto Ferrarini*. Dâpp avair sugeré di bevrón fât con gramaggna, mèlva e laddra, ch'i pòlen anc èser óttill, ècco che al cásca cunsîand "*d infondere nel vino il corno di cervo e faccia bollire ne' suoi bruodi il corvo di cervo limato*".

Un particolèr: sta léttra péna ed cunsèi la fó scrètta ai 5 ed setâmmber dal 1689 a Curdgèla, in qualla che adès l'è cgnusó col nómme ed *Villa Salina*, mo che alâura l'èra ed proprietè ed Malpighi.

Anc al cânt *Carlo Cesare Malvasia*, quall ch'al scrèss "*Felsina pittrice*" e ch'al stèva ed cà int al *Casén dal Trabb* (incû via Zanardi 449), al fó stra i paziènt ed Malpighi. E a ló ai prescrivé "*avanti il cibo prenderà a volte il corno di cervo preparato, la polvere di corallo e la rasura del cranio umano*". Ecco, cus'al s intindéss con sta *rasura*, mé a n sò e a n al vói gnanc savair...

Cum ai ò détt, con tótt quasst a n vói brîsa méttèr in ridéccuel Malpighi, che però par zèrt vèrs l'èra fiól dal sò tãnp, ch'l'èra pò quall che a Bulagagna i profesûr dl'Universitè, i spzièl e anc dimónndi zarlatàn, i preparèven *in pompa magna* la famâusa *Tarièga*, un rimèdi par tótt i mèl in dôvv i mitèven dânter d incôsa e ch'an sarvèva a gnént.

F. C.

(*) Bernardino Ramazzini (Carpi 1633 – Padova 1714), mèdic, al fó al prémm ch'al s interesé al malatî di lavuradûr con al stûdi *De morbis artificum diatriba*. A ló l'è intitolè l Istitût ed rizairca di tumûr.

La siânza di nûster vîc'

Premmavaira (*Primula officinalis*) – primula, primavera gialla a mazzetti, primula de' campi già usata in farma

cia. Nella medicina popolare coll'acqua de' fiori disseccati si prepara un calmante assai apprezzato. La pianta è coltivata negli orti.

2. *premmivair zâli*, pl., in montagna *cuccumî* (*Primula acaulis* o *Primula grandiflora*), primule, primavera a fiori giallo-solfini, comunissime ovunque. Dalle primule i nostri contadini staccano il fiore, che credono abbia la virtù di conservare la vista. Epperò se lo passano davanti agli occhi, tenendolo stretto fra il pollice e l'indice e accompagnando l'atto colla cantilena:

*fiurén di primavera,
mantgnîm la mî lumèra,
mantgnîm la mî guardè
o fiurén di prima estè.*

Da: G. Ungarelli, Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmer 154 dal 2018

Diretâur irresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dséggn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfango) +

Umberto Sgarzi, +

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretûr di sbâli:

Bertén d Sèra - Dagnèl d Vitèli

Strulgón eletrònich:

Âmos d Lèli - Mattéo Niròz

Silvàn d Cavalèrina

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

Al dizionèri ed riferimânt par càl paròl

ch'âli én difèzzili da capîr l é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

Associazione Culturale

IL PONTE DELLA BIONDA

Comune di Bologna
Quartiere Navile

Venerdì 12 gennaio, ore 17
Teatro CENTOFIORI - Via Gorki 16
Capolinea Bus 27A - Via Byron

Quando i portici erano di legno
Casi, personaggi, luoghi del medioevo bolognese
raccontati e cantati
da
FAUSTO CARPANI

con

Antonio Stragapede

Le cante sono illustrate in contemporanea con
la proiezione dei disegni originali creati da

Giorgio Serra

Ingresso gratuito

Altri appuntamenti

**Mercoledì 24 gennaio 2018, ore 21
TEATRO ITALIA DI CASTENASO**

**Domenica 18 febbraio 2018, ore 16
TEATRO SPAZIO RENO di CALDERARA DI RENO**

....

FAUSTO CARPANI con il GRUPPO EMILIANO

**Se non le cantiamo noi...
...chi vlîv mai ch'a i canta?**

Altri appuntamenti

Gennaio Giovedì 25 Ore 16,30	Presso la sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettale con la partecipazione di poeti e prosatori bolognesi. Ingresso libero.
Febbraio Giovedì 15 Ore 16,30	Presso la sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): presentazione del libro “ Zänt sunétt bulgnîs quèsi tótt alîgher” di Odoardo Baroni. Intervengono Gigén Lîvra e Vittorio Pallotti. Ingresso libero.